

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИХ ТА
ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОТИДІЇ АГРЕСІЇ РФ НА МАЙДАНЧИКУ
ПАРЄ»

Студента III
курсу, групи МП-31

Напряму підготовки (спеціальності)

293 «Міжнародне право»

Лучкіна С. В.

Керівник: Тенешев Вячеслав Фарідович

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Тернопіль 2021 р.

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ І. ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ПАРЄ.

1.1. Історія створення ПАРЄ, її учасники.

1.2. Постійна делегація України у ПАРЄ та оскарження повноважень росіян у рамках даної організації.

РОЗДІЛ ІІ. СПІВПРАЦЯ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПАРЄ.

2.1. Співробітництво України в рамках Ради Європи.

РОЗДІЛ ІІІ. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ.

3.1. Українська делегація про порушення Росією принципів Ради Європи.

3.2. Формування міжнародної підтримки протидії російській агресії.

ВИСНОВОК

СПИСОК ВИКРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ПАРЄ.....	5
1.1. Історія створення ПАРЄ, її учасники.....	5
1.2. Постійна делегація України у ПАРЄ та оскарження повноважень росіян у рамках даної організації.....	9
РОЗДІЛ II. СПІВПРАЦЯ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПАРЄ.....	16
2.1. Співробітництво України в рамках Ради Європи.....	16
РОЗДІЛ III. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ.....	25
3.1. Українська делегація про порушення Росією принципів Ради Європи....	25
3.2. Формування міжнародної підтримки протидії російській агресії.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена такими чинниками. По-перше, останні десятиліття існування людської цивілізації характеризуються глобальними викликами економічного, соціального, гуманітарного та екологічного характеру, а також необхідністю забезпечення миру, безпеки і поступального розвитку планети. Особлива роль у вирішенні нагальних проблем сучасного світу покладається на міжнародні (насамперед, міждержавні) організації.

По-друге, одночасно із загальним підвищенням значення міжнародних організацій в рамках їх діяльності та практики подальшого розвитку набуває й інститут парламентаризму.

По-третє, Рада Європи як одна із найбільш авторитетних міжнародних міжурядових організацій є яскравим прикладом еволюції світового парламентаризму через діяльність її Парламентської Асамблеї (далі по тексту – ПАРЄ або Асамблея). На сьогодні Парламентська Асамблея є одним з найбільш впливових форумів міжпарламентського співробітництва у світі. До того ж саме Парламентська Асамблея започаткувала ідею наднаціональності, яка пізніше більш повно втілилася у діяльності Європейських співтовариств, а згодом – і в діяльності Європейського Союзу.

Окремо слід зауважити, що установчою назвою Парламентської Асамблеї Ради Європи є «Консультативна Асамблея». Назва «Консультативна Асамблея» була закріплена у початковій редакції Статуту Ради Європи 1949 року і формально зберігається у чинній редакції цього Статуту. Разом із тим у жовтні 1974 року Консультативна Асамблея, виходячи з реального змісту своїх статутних повноважень, уперше застосувала самоназву «Парламентська Асамблея». Комітет Міністрів Ради Європи (далі по тексту – КМРЕ) офіційно прийняв нову назву у лютому 1994 року, однак відповідні зміни до Статуту Ради Європи внесені не були. Таким чином, формально Асамблея Ради Європи має назву «Консультативна», однак фактично є Парламентською Асамблеєю. Саме цими обставинами і пояснюється назва теми дисертаційної роботи – «Парламентська (Консультативна) Асамблея Ради Європи».

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлюється необхідністю дослідження особливостей діяльності Парламентської Асамблеї Ради Європи, яка має найбільший вплив на Україну серед інших міжнародних парламентських органів та інституцій. Актуальність теми також визначається необхідністю вирішення низки теоретичних і 4 практичних проблем, з якими Україна зіткнулася під час процесу свого входження у правовий простір Ради Європи, адже через дотримання міжнародно-правових зобов'язань перед Радою Європи європейські держави наближаються до критеріїв членства Європейського Союзу.

Метою курсової роботи є формулювання теоретично обґрунтованих і практично підтверджених висновків щодо визначення правової природи, компетенції, складу, порядку формування, правових засад функціонування та юридичної сили документів Парламентської Асамблеї Ради Європи, а також особливостей міжнародно-правового співробітництва між Україною та ПАРЄ.

Відповідно до мети у курсовій роботі зосереджено увагу на вирішенні таких **основних завдань**:

- визначити етапи зародження і розвитку європейського парламентаризму;
- встановити значення та вплив міжнародних організацій на процес розвитку європейського парламентаризму;
- охарактеризувати процес формування та діяльності Парламентської Асамблеї Ради Європи;
- виявити сфери компетенції та обсяг повноважень Парламентської Асамблеї Ради Європи;
- встановити місце і значення Парламентської Асамблеї в системі органів Ради Європи;
- з'ясувати міжнародно-правові форми впливу документів Парламентської Асамблеї Ради Європи на національні парламенти держав-членів і загальну політику Ради Європи.

Об'єктом дослідження є міжнародно-правові відносини, пов'язані з функціонуванням Парламентської Асамблеї в системі органів Ради Європи.

Предметом дослідження є структура, повноваження та правова природа Парламентської Асамблеї Ради Європи, а також теоретичні та практичні питання функціонування Парламентської Асамблеї в системі органів Ради Європи.

РОЗДІЛ І. ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ПАРЄ.

1.1. Історія створення ПАРЄ.

Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) є парламентським підрозділом Ради Європи, міжнародної організації з 47 держав, яка займається підтримкою прав людини, демократії та верховенства права.

Асамблея складається з 324 членів, що входять до складу національних парламентів держав-членів Ради Європи, і, як правило, збирається чотири рази на рік на тижневі пленарні сесії у Страсбурзі. Це один із двох статутних органів Ради Європи, поряд з Комітетом міністрів, виконавчим органом, що представляє уряди, з яким він веде постійний діалог. Однак саме Асамблею зазвичай розглядають у якості «рушійної» сили організації, яка вимагає від урядів звітності з питань прав людини, наполягає на державах підтримувати демократичні стандарти, пропонує нові ідеї та стимулює до реформ. Асамблея провела свою першу сесію в Страсбурзі 10 серпня 1949 року, що зробило її однією з найстаріших міжнародних асамблей в Європі [1].

Серед основних її досягнень:

- припинення смертної кари в Європі, вимагаючи від нових держав-членів припинення всіх страт;
- уможливлення та формування Європейської конвенції з прав людини;
- гучні звіти, що викривають порушення прав людини в державах-членах Ради Європи;
- допомога колишнім радянським країнам прийняти демократію після 1989 року;
- надихаючи та допомагаючи формувати багато прогресивних нових національних законів;
- допомога державам-членам подолати конфлікт або досягти консенсусу з політичних чи соціальних питань, що розділяють.

На відміну від Європейського парламенту (інституції Європейського Союзу), Асамблея не має повноважень створювати обов'язкові закони.

Однак він виступає від імені 820 мільйонів європейців і має повноваження: вимагати дії від 47 урядів Ради Європи, які, діючи через виконавчий орган організації, повинні відповісти спільно розслідувати порушення прав людини в будь-якій державі-члені ставити під сумнів прем'єр-міністрів та глав держав з будь-якої теми направити парламентарів для спостереження за виборами та посередницьких дій у кризових ситуаціях встановити умови, за яких держави можуть приєднатися до Ради Європи, завдяки своєму вето надихати, пропонувати та допомагати формувати нові національні закони вимагати правової оцінки законів та конституцій держав-членів санкціонувати державу-член, рекомендуючи її виключити або призупинити [1].

Важливими статутними функціями ПАРЄ є обрання суддів Європейського суду з прав людини, Уповноваженого Ради Європи з прав людини та його Генерального секретаря, а також членів Комітету з питань запобігання катуванням. Загалом Асамблея збирається чотири рази на рік у Страсбурзі у Палаці Європи на тижневі пленарні засідання. Дев'ять постійних комітетів Асамблеї збираються протягом усього року для підготовки звітів та проектів резолюцій у відповідній галузі.

Асамблея встановлює власний порядок денний, але обговорення та звіти в основному зосереджені на трьох основних статутних цілях Ради Європи - захисті прав людини, сприянні демократії та підтримці верховенства права. Вибори суддів до Європейського суду з прав людини Судді Європейського суду з прав людини обираються ПАРЄ зі списку з трьох кандидатів, висунутих кожною державою-членом, яка ратифікувала Європейську конвенцію з прав людини. Комісія з 20 членів, до складу якої входять парламентарі з юридичним досвідом - засідання при закритих дверях - проводить інтерв'ю з усіма кандидатами на посаду судді у Суді та оцінює їх резюме перед тим, як зробити рекомендації всій Асамблеї, яка обирає по одному судді з кожного списку виборців шляхом таємного голосування [2].

Судді обираються на дев'ять років і не можуть бути переобрані. Незважаючи на те, що Європейська конвенція сама по собі не вимагає від держав-членів представити перелік потенційних призначених, ПАСЕ в резолюції 2004 р.

Загалом Асамблея налічує 648 членів - 324 основних членів та 324 заступників [3] – які призначаються або обираються парламентами кожної держави-члена.

Делегації повинні відображати баланс у національному парламенті, тому мають містити членів як правлячих партій, так і опозицій. Населення кожної країни визначає кількість представників та кількість голосів. Це на відміну від Комітету міністрів, виконавчого органу Ради Європи, де кожна країна має один голос. Парламенти Киргизстану, Йорданії, Марокко та Палестини, хоча і не є повноправними членами, мають статус "Партнер за демократію" в Асамблеї - що дозволяє їхнім делегаціям брати участь у роботі Асамблеї, але без права голосу - і є також спостерігачі делегати від парламентів Канади, Ізраїлю та Мексики.

Витрати на участь в Асамблеї - переважно витрати на проїзд та проживання - несе національний парламент відповідної делегації. Кілька членів, які призначаються доповідачами, коли вони виконують роботу для Асамблеї, покриває витрати Ради Європи.

Серед відомих колишніх членів ПАСЕ: колишні глави держав або урядів, такі як лідер воєнного часу Великобританії сер Вінстон Черчилль, колишній канцлер Німеччини Гельмут Коль, колишній прем'єр-міністр Італії Сільвіо Берлусконі, колишній президент Туреччини Абдулла Гюль, колишній президент Кіпру Глафкос Клеридес, колишній президент Фінляндії Тар'я Халонен, колишній президент Грузії Михайло Саакашвілі, колишній президент Албанії Салі Беріша та багато інших [4]. Дік Марті (Швейцарія), призначений наприкінці 2005 р. Доповідачем для розслідування скандалу про надзвичайні видачі ЦРУ та крадіжки органів у Косово Визвольною армією Косово внаслідок війни в Косово, у 1998–2001 рр [5]. Марчелло Делл'Утрі (Італія), засуджений за

співучасть у змові з мафією (італ. Concorsoinassociazionemafiosa), злочин, за який він був визнаний винним в апеляції та засуджений до 7 років у 2010 році [6]. Шотландський солдат, авантюрист, письменник і депутат Сер ФіцройМаклін (Великобританія), автор автобіографічних мемуарів та подорожей «Східні підходи», який двічі був членом ПАРС, в 1972-3 та 1951-2
МАКЛІН, ФІЦРОЙ.

1.2. Постійна делегація України у ПАРЄ та оскарження повноважень росіян у рамках організації.

Постійна делегація України у Парламентській асамблеї Ради Європи оскаржила повноваження російської делегації.

«Повноваження російської делегації були оскаржені на істотних підставах - порушення базових принципів Ради Європи - Марією Мезенцевою від (делегації) України, підтримуваною 38 членами ПАРЄ з п'яти різних делегацій. Асамблея проведе дебати щодо цього питання пізніше на цьому тижні», - повідомили в офіційному Twitter Парламентської асамблеї.

«Рішення набрало необхідні 38 голосів з 5 національних делегацій. У профільних комітетів є 24 години, щоб підготувати доповідь з цього питання, і далі буде голосування за підтвердження повноважень», - зазначає українська делегація.

Щороку на початку року усі делегації проходять затвердження повноважень.

Згідно з регламентом ПАРЄ, причинами для оскарження повноважень делегації можуть бути процедурні проблеми або істотні підстави. Такими вважаються порушення статті 5 Статуту Ради Європи, у якій йдеться про те, що кожна країна-член має поважати принцип верховенства права та гарантувати всім своїм громадянам захист їхніх прав та основних свобод.

Як повідомлялося раніше, українська делегація також ініціювала дебати щодо порушення Росією прав людини у Криму.

Нагадаємо, російську делегацію позбавляли права голосу у квітні 2014 року після анексії Криму. На знак протесту росіяни відмовилися брати участь у сесіях ПАРЄ, а Москва припинила сплачувати свою частку внеску до бюджету Ради Європи.

У січні 2020 року російській делегації повернули повноваження у повному обсязі [7].

Постійна делегація Верховної Ради у Парламентській асамблеї Ради Європи ініціює проведення дебатів про порушення Росією прав людини в тимчасово окупованому Криму під час зимової пленарної сесії. Про це оголосив

генеральний секретар ПАРЄ Войцех Савицький, представляючи проєкт порядку денного зимової сесії ПАРЄ.

«Українська делегація ініціювала дебати із загальних питань про порушення прав людини у Криму та місті Севастополі», - заявив Савицький.

Формат дебатів із загальних питань не передбачає ухвалення резолюції. Окрім цього, Азербайджан вніс запит про проведення дебатів з питання утримання військовополонених після завершення збройного конфлікту у Нагірному Карабаху.

Під час зимової сесії ПАРЄ за терміновою процедурою також можуть відбутися дебати і ухвалення резолюцій щодо арешту і затримання російського опозиційного політика Олексія Навального та про погіршення ситуації у Білорусі. Але ці рішення потребують окремого схвалення.

Окрім цього, російська делегація ініціювала розгляд питання про «заборону російської мови, а також інших мов національних меншин в Україні» [8].

РОЗДІЛ II. СПІВПРАЦЯ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПАРЄ.

2.1. Співробітництво України в рамках Ради Європи.

Основною статутною умовою для вступу країн до Ради Європи (РЄ) є визнання державою-кандидатом принципу верховенства права, її зобов'язання забезпечити права та основні свободи людини всім особам, які знаходяться під її юрисдикцією. Вступ країни до РЄ свідчить про її демократичний вибір, спрямованість на захист прав людини та зміцнення демократичних інститутів.

Саме тому 14 липня 1992 р. Україна заявила про своє бажання приєднатися до РЄ.

До набуття членства в РЄ Україна стала стороною декількох конвенцій цієї Організації, зокрема Європейської культурної конвенції, Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, Європейської конвенції про інформацію щодо іноземного законодавства, Рамкової конвенція про захист національних меншин.

15 вересня 1995 р. у Києві відкрили Центр інформації та документації РЄ, на базі якого у 2001 р. створили Бюро інформації РЄ в Україні.

26 вересня 1995 р. Парламентська асамблея РЄ ухвалила позитивний висновок щодо заявки України на вступ до Ради Європи (Висновок Парламентської асамблеї (ПА) РЄ № 190 (1995)).

19 жовтня 1995 р. Комітет міністрів РЄ ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом Організації.

9 листопада 1995 р. відбулася урочиста церемонія вступу України до РЄ, у Страсбурзі на площі перед Палацом Європи підняли Державний прапор України.

Відповідно до Статуту РЄ Україна представлена у всіх трьох головних органах РЄ.

Міністр закордонних справ нашої країни відстоює інтереси держави у Комітеті міністрів Ради Європи – керівному органі цієї Інституції.

Постійне представництво України при Раді Європи забезпечує участь нашої держави у повсякденній роботі КМ РЄ, його робочих органів та надає сприяння всім представникам нашої держави, що задіяні у співробітництві в рамках Ради Європи.

У Парламентській асамблеї Ради Європи наша держава представлена Постійною делегацією Верховної Ради України у складі 24 народних депутатів (12 основних членів та 12 їх заступників).

До складу делегації України у Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи (Конгрес) входять 24 представники України (12 основних членів та 12 їх заступників).

Суддею Європейського суду з прав людини від України є Ганна Юдківська.

Україна активно долучається до розбудови договірно-правової бази Ради Європи (договори, підписані і ратифіковані нашою державою).

Важливим етапом співпраці України в рамках РЄ було головування нашої держави в Комітеті міністрів Ради Європи у травні-листопаді 2011 року, що відбулось вперше за роки членства України в Організації.

Програма Українського головування базувалась на трьох основних пріоритетах: захист прав дітей, права людини та верховенство права в контексті демократії і стабільності в Європі, а також зміцнення та розвиток місцевої демократії.

На період українського головування припала найбільш активна фаза другого етапу реформи Ради Європи, основною метою якої було визначення стратегічних пріоритетів Ради Європи на поточне десятиліття та їх практична реалізація на основі застосування нових інструментів і методів діяльності Організації.

На сучасному етапі відображенням пріоритетів співробітництва нашої держави в рамках РЄ є План дій Ради Європи для України на 2018-2021 рр.

Його бюджет становить 29,5 млн. євро.

Відпочатку збройної агресії Російської Федерації проти України майданчик Ради Європи став важливим місцем протидії цій агресії, як в політичному, так і в юридичному вимірах.

Українській стороні вдалося домогтися ухвалення низки рішень Комітету міністрів РЄ, якими засуджується незаконна анексія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (Україна) Російською Федерацією; РФ закликається дотримуватися усіх своїх зобов'язань відповідно до міжнародного гуманітарного права, міжнародного права прав людини, включаючи Європейську конвенцію з прав людини, а також принципи та стандарти Ради Європи; від РФ вимагається вжити всіх необхідних заходів для дотримання прав людини в Криму та негайного припинення всіх порушень цих прав, включаючи заперечення свободи вираження поглядів, свободи мирних зборів, свободи релігії та переконань, дискримінаційні заходи та практики, довільні затримання, катування та інші жорстокі, нелюдські або принизливі види поводження та репресії проти осіб, що належать до меншин, включаючи кримських татар, а також українців та осіб, які належать до інших етнічних та релігійних груп.

Висновки Венеціанської Комісії створили фундамент для вироблення чіткої і консолідованої міжнародно-правової позиції України щодо проблеми статусу окупованих територій та їх подальшого звільнення.

Йдеться, зокрема про визнання таким, що не відповідає конституційним принципам України рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим щодо проведення т.зв. референдуму з питання приєднання до РФ. Крім того Венеціанська Комісія визнала проект федерального конституційного закону «Про порядок прийняття в Російську Федерацію і утворення у її складі нового суб'єкта Російської Федерації» таким, що не відповідає нормам міжнародного права.

Обидва рішення ухвалені під час 98-го пленарного засідання ВК (Венеція, 21-22 березня 2014 р.)

Ці висновки, поряд із рішеннями статутних органів Ради Європи та інших міжнародних організацій, заклали юридичні підвалини для обмежувальних заходів (санкцій), що сьогодні застосовуються до РФ у зв'язку із незаконною анексією Криму.

Парламентська асамблея у квітні 2014 р. запровадила санкції до делегації РФ, а у січні 2015 р. продовжила їх дію. Це змусило російську сторону призупинити участь в роботі Асамблеї до червня 2019 р.

Асамблея ухвалила більше 10 резолюцій та рекомендацій, якими визнала, що усі дії Росії, спрямовані на анексію Криму, стали відвертим порушенням норм міжнародного права, включно із Статутом ООН та Хельсінкським заключним актом ОБСЄ. Зафіксувала порушення Будапештського меморандуму та Статуту РЄ. Спростувала закиди Росії щодо утиски Україною російськомовних громадян.

Так, Резолюція ПАРЄ 2133 (2016) від 12 жовтня 2016 року «Засоби правового регулювання проти порушень прав людини на українських територіях, що знаходяться поза контролем української влади» – перший міжнародний документ, який визнав Російську Федерацію стороною конфлікту та застосував для цього термін «ефективний контроль».

Резолюції та рекомендації ПАРЄ не мають зобов'язуючого характеру втім є важливими з точки зору здійснення інформаційного та політичного тиску на країну-агресора. Російська Федерація традиційно ігнорує рішення та вимоги ПАРЄ, що пов'язані з агресією проти України.

На розгляді Європейського суду з прав людини перебувають позови нашої держави проти Російської федерації, що безпосередньо пов'язані зі збройною агресією останньої проти України.

Низка складних політичних і економічних процесів на європейському континенті, що розгорталися в період 2014-2019 рр. призвели до кардинального перегляду Парламентською Асамблеєю ставлення взаємодії з російською делегацією. Схвалена Парламентською Асамблеєю Ради Європи Резолюція № 2287 від 25 червня 2019 р. «Посилення процесу прийняття рішень

Парламентською Асамблеєю щодо повноважень та голосування» стала неприпустимою поступкою Російській Федерації, яка з 2014 року здійснює збройну агресію проти України, грубо порушуючи норми і принципи міжнародного права, у тому числі Статуту Ради Європи. Суттєве послаблення санкційного механізму ПАРЄ, передбачене ухваленою резолюцією, відбулося на тлі відсутності жодних конструктивних кроків з боку Російської Федерації, кричущого невиконання цієї країною взятих на себе зобов'язань, а також резолюцій ПАРЄ, схвалених у відповідь на російську агресію.

Рішення Асамблеї стало свідченням відходу від задекларованих стандартів, принципів та цінностей Ради Європи внаслідок безпрецедентного тиску й фінансового шантажу з боку Російської Федерації. Це сталося внаслідок відвертого потурання з боку низки країн, керівництво яких, з одного боку, наголошує на необхідності припинення російської агресії проти України, а з іншого - заохочує агресора, йдучи йому на поступки. Позбавивши себе можливості застосовувати найбільш дієві санкції, Асамблея значно послабила свою роль у сучасній європейській політиці, а відтак і здатність ефективно захищати верховенство права, права людини та демократію в усіх державах-членах Ради Європи, в тому числі в Російській Федерації. Парламентська Асамблея втратила свій авторитет, і Організація більше не може відігравати роль, якою її наділили батьки-засновники.

Рада Європи виявилася нездатною відповісти на новітні виклики та загрози, зокрема агресію одного свого члена проти іншого.

Україна зі свого боку залишається відданою взятим на себе у рамках Ради Європи зобов'язанням, продовжить захищати права і свободи кожної людини і громадянина на території нашої держави, включаючи тимчасово окуповані території, а також активно протидіятиме подальшим спробам зруйнувати Організацію[9].

РОЗДІЛ III. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПІДТРИМКИ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ

3.1. Українська делегація про порушення Росією принципів Ради Європи

Українська делегація ініціювала оскарження повноважень Росії у Парламентській асамблеї Ради Європи - тепер росіян можуть повністю чи частково усунути від участі у ПАРЄ, або ж залишити всі їхні повноваження у силі.

Причиною ініціативи щодо російської делегації стала відсутність прогресу щодо дій Москви в Криму та на Донбасі. Це відбулось на новій хвилі міжнародної уваги до Росії через арешт опозиціонера Олексія Навального та розгону мітингу опозиції.

Раніше російську делегацію повернули до ПАРЄ задля налагодження діалогу та прогресу, якого, на думку України, не відбулось.

Про початок такої процедури "з поважних підстав" порушення базових принципів Ради Європи повідомляє офіційний сайт ПАРЄ у перший день своєї зимової сесії.

Для початку оскаржень російських повноважень необхідно було щонайменше 30 голосів з п'яти різних країн, утім Україна збрала трохи більше.

"Це рішення набрало необхідні 38 голосів з п'яти національних делегацій", - відзначає голова української делегації Марія Мезенцева зі "Слуги народу".

"Тепер питання піде в Моніторинговий комітет, там буде підготовлена доповідь процедурному комітету для підготовки позиції. Після цього підготовлені доповідь і позиція будуть винесені на розгляд Асамблеї для остаточного рішення", - пояснює інший член української делегації в ПАРЄ, депутат від "Європейської солідарності" Олексій Гончаренко.

Дебати з цього питання очікуються у четвер, 28 січня, після чого буде загальне голосування.

Рішень може бути три:

1. повністю підтвердити повноваження російської делегації;

2. повністю їх відхилити;
3. позбавити чи призупинити частину прав російської делегації у ПАРЄ (наприклад, на виступи чи голосування).

Російські представники з початком процедури можуть тимчасово засідати у Парламентській асамблеї Ради Європи на загальних правах, але не можуть голосувати за свої повноваження.

"Рішення про підтвердження чи непідтвердження повноважень може ухвалити лише асамблея загальним голосуванням. Тож радість з приводу того, що повноваження російської делегації не були підтверджені, м'яко кажучи, передчасна", - цитує його російська "Парламентська газета".

А інший член російської делегації Леонід Слуцький попередив - якщо повноваження Росії не підтвердять повною мірою, то вона залишить ПАРЄ.

"Якщо повноваження Росії в ПАРЄ не підтверджуються у повному обсязі, делегація покине Страсбург і не братиме участі в сесіях ПАРЄ. Ми не приймаємо ніяких протиправних обмежень і санкцій. Це суперечить самій природі парламентаризму. Сподіваюся, у Асамблеї вистачить здорового глузду не доводити до нової кризи відносини з Росією", - цитує Леоніда Слуцького російська агенція "РИА Новости".

Росію частково позбавляли повноважень у ПАРЄ в 2014 році через окупацію Криму - їй не дозволили голосувати, через що делегація вирішила взагалі відмовитися від участі у засіданнях й сплачувати членські внески.

Це тривало майже шість років, поки за ініціативи проросійських представників у ПАРЄ це рішення переглянули й відновили права Росії у повному обсязі.

Керівництво асамблеї пояснювали це рішенням бажанням відновити комунікацію з РФ. "Росію "повертали" до ПАРЄ задля діалогу, як ми усі пам'ятаємо. Але його взагалі не простежується. Натомість вона заявляє через своїх представників, що вони "ххати хотіли" на думку цієї міжнародної поважної інституції, по суті, першої загальноєвропейської парламентської

асамблеї в післявоєнний час", - пояснює логіку української делегації Марія Мезенцева.

"Тому для нас головне - постійно підтримувати на порядку денному тему Криму та російської агресії. Ми залишаємося на форпості українських інтересів. Для нас Росія - це країна-агресор, країна, з якою ми воюємо сьомий рік. Відновлення контактів з РФ, а також спроби налагодження співпраці, як вони про це заявляють, можливі лише після повернення усіх окупованих територій Україні, проведення демілітаризації та виплат справедливих компенсацій", - додала вона.

Минулого року повернення делегації Росії фактично підтвердила більшість депутатів, тож наразі важко говорити, чи може українська ініціатива стати успішною.

3.2. Формування міжнародної підтримки протидії російській агресії

2019 р. продемонстрував наявність небезпечних тенденцій щодо ерозії міжнародної підтримки України в її протидії російській агресії. В силу певних внутрішньополітичних та зовнішньополітичних чинників українська стратегія розширення кола міжнародної підтримки та підсилення санкційного тиску на політику РФ в її попередньому вигляді себе вичерпала. Попри це ЄС та міжнародні партнери України вчергове подовжили антиросійські санкції та обмежувальні заходи, а НАТО продовжувало підтримувати Україну в протистоянні російській військовій агресії. Повернення російської делегації до роботи в ПАРС стало значною поразкою української дипломатії. Україна продовжила активну роботу у рамках ООН та міжнародних судів щодо засудження дій РФ у Криму та на Донбасі.

2015-2019

Підсумовуючи п'ятирічні зусилля української держави у формуванні міжнародної підтримки України в протидії російській агресії, варто зазначити, що загалом вітчизняна дипломатія ефективно виконувала безпрецедентні у власній історії завдання. Російська агресія проти України продовжує відбуватися на тлі суперечливих норм міжнародного права та громіздких процедур його застосування. У такій реальності вдалося створити дієву коаліцію міжнародної підтримки у рамках ООН, ЄС, НАТО та ряду інших міжнародних організацій. Водночас досі відсутня консолідована стратегія протидії. Політичний транзит всередині України послабив українську позицію, впровадження санкцій потребує більших зусиль, а заклики міжнародних партнерів до діалогу посилюються. Головним викликом залишається збереження стратегії «нічого про Україну без України».

Політичний інтерес/залученість

2019 р. вкотре продемонстрував, що міжнародна підтримка України в її протидії російській агресії є невід'ємним елементом захисту та збереження української держави. Попри внутрішньополітичні складнощі «транзиту влади» та зміни владної політичної риторики в оцінці причин, перебігу та технології

протидії російській агресії, курс на залучення міжнародної спільноти та міжнародної підтримки у протидії російській агресії зберігається. Так само незмінним є (попри певну ревізію «дорожньої мапи») курс на поглиблення військово-політичного співробітництва у форматі трансатлантичного співтовариства. Разом з цим варто зазначити й певне «охолодження» з боку нових представників влади щодо оцінок протидії російському впливу на міжнародних публічно-політичних майданчиках та зміну політичної риторики у бік більшої прагматизації у стосунках із Росією.

За невеликим виключенням («ЄС», «Голос») українські політичні партії не перетворилися на інститути комунікації з донорами міжнародної підтримки України, залишаються «політичними машинами» внутрішньополітичної боротьби й недостатньо уваги приділяють зовнішньополітичному аспекту вирішення проблеми російської агресії.

Важливим елементом у формуванні міжнародної підтримки в протидії російської агресії є спадковість курсу України на вступ до ЄС та НАТО, що підтвердили Президент України В. Зеленський у своєму позачерговому посланні до ВРУ та Міністр закордонних справ В. Пристайко у виступі у Верховній Раді (29.08).

Інституційна співпраця

Істотні персонально-політичні зміни протягом року, що були зумовлені президентськими та парламентськими виборами, призвели до змін у консолідованій і координованій позиції української влади у питаннях протидії російській агресії. Значну роль у комунікації з міжнародними партнерами став відігравати Офіс Президента України та уповноважені ним радники, що здебільшого негативно позначається на інституційній співпраці у виробленні та реалізації зовнішньополітичних стратегій. Одним із негативних проявів порушення інституційних балансів та комунікації в реалізації зовнішньополітичних рішень став публічний конфлікт між МЗС та ОПУ з приводу відповіді на ноту російського МЗС щодо звільнення Росією українських моряків (27.06). Так само певної проблемності набули відмінності

в інтерпретації узгодженої «формули Штайнмайера» за результатами зустрічі радників «нормандської четвірки» (2.09) між МЗС та ОПУ.

Обрання нового Президента України, а також кадрове оновлення як у комітеті ВРУ з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, так і в МЗС певним чином позначилися на «спадковості» внутрішньо- та зовнішньополітичного курсів у протидії російській агресії.

Стратегічне бачення

Сприяння отриманню міжнародної підтримки України залишалось стратегічним напрямом у рамках політико-правових інструментів протидії російській агресії. У стратегічно-нормативному пакеті (Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», Закон України «Про національну безпеку України», Стратегія національної безпеки України, Воєнна доктрина України, Стратегія Україна-2020, Стратегічний оборонний бюлетень України, Указ Президента України «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави», Програма діяльності КМУ 2019-2024 рр.) сформульовано цільові напрями взаємодії і стратегічної інтеграції України з ключовими безпековими та політичними системами сучасного світу, які наразі і виступають ключовими міжнародними донорами подальшого розвитку Української держави.

Важливим кроком у реалізації політики у даному напрямі є Указ Президента України «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» (від 8.11), відповідно до якого постановлено КМУ вжити заходів щодо зміцнення міжнародної підтримки України у питанні відновлення суверенітету та територіальної цілісності України й щодо забезпечення сталої міжнародної підтримки стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору.

Діяльність

Стратегічним напрямом у реалізації формування міжнародної підтримки України в протидії російській агресії залишається ефективна присутність

України в міжнародних інститутах (ООН, ОБСЄ, ПАРЄ) і розвиток дипломатичної й військово-політичної співпраці з ключовими країнами партнерами – країнами Північної Америки та ЄС. На різних рівнях як Президент України В. Зеленський, так і Міністр закордонних справ В. Пристайко наголошували, що звільнення окупованих Росією українських територій повинно відбуватися суто дипломатично-політичним шляхом із залученням широкої підтримки міжнародного співтовариства у протидії російській агресії. Протягом минулого року Президент України провів значну кількість зустрічей із лідерами провідних країн-партнерів України та міжнародних організацій (ЄС, НАТО та ін.), на яких традиційно порушувалися питання підтримки України у протистоянні російській агресії та продовження санкційного тиску на Росію до повного звільнення українських територій.

Окремої нагальності отримує тісна комунікація з країнами-партнерами в рамках співробітництва з НАТО та ЄС. Серед іншого важливими з точки зору підсилення міжнародної підтримки України в протидії російській агресії у 2019 р. стали такі події: 21 саміт Україна – ЄС (8.07); зустрічі Президента України В. Зеленського з Віцепрезидентом США М. Пенсом (1.09) та Президентом США Д. Трампом (25.09), під час яких у фокусі уваги сторін було надання військово-технічної допомоги Україні; зустріч з Генеральним секретарем ООН А. Гутеррішем, під час якої обговорювалися питання міжнародної підтримки України (26.09); зустрічі з Генеральним секретарем НАТО Є. Столтенбергом (24.09 та 31.10), під час яких обговорювалися питання поглиблення партнерства та спільні дії щодо зміцнення безпеки та стабільності у Чорноморському регіоні.

Результати

2019 р. продемонстрував наявність міжнародної підтримки України в протидії російській агресії та можливість української дипломатії зберегти дану підтримку попри істотні складнощі, що були пов'язані зі значними персонально-політичними змінами як в країні загалом, так і в державних інститутах, які формують та реалізують зовнішню політику, зокрема. Головним

досягненням української дипломатії стало, попри певні ризики, збереження міжнародного «санкційного консенсусу» в протидії російській агресії – антиросійські санкції як персональні, так і секторальні протягом року значним чином були збережені та пролонговані. Істотним негативним компонентом стало повернення російської делегації до роботи у ПАРЄ.

Важливим досягненням української дипломатії у 2019 р. стало прийняття Європарламентом резолюції про майбутні відносини ЄС з Росією (12.03), у якій закликає переглянути чинну Угоду про партнерство і співробітництво та обмежити співпрацю з Росією. 25 травня Міжнародний трибунал з морського права видав наказ, згідно з яким РФ має негайно звільнити українські кораблі, повернути їх під контроль України, а також негайно звільнити затриманих українських моряків і дозволити їм повернутися в Україну. 8 листопада Міжнародний суд ООН виніс важливе рішення у справі України проти РФ, за яким остаточно відхилив заперечення Росії щодо юрисдикції та погодився з Україною, що її вимоги належним чином подані на розгляд Суду. Всі вимоги України, які стосуються фінансування тероризму в Україні та расової дискримінації в Криму, тепер будуть предметом розгляду на слуханнях по суті.

За результатами 21 саміту Україна – ЄС (8.07) між урядом України та ЄК укладено додаткову угоду про внесення змін до угоди про фінансування заходу «Підтримка ЄС для Сходу України».

У рамках ООН 2 серпня була представлена доповідь Генерального секретаря ООН А. Геттерреша «Ситуація з правами людини в АР Крим та м. Севастополі, Україна», яка була вперше підготовлена на виконання однойменної тогорічної резолюції ГА ООН 73/263. У грудні ГА ООН схвалила оновлену і посилену резолюцію «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, Україна».

ВИСНОВОК

У курсовій роботі наведено теоретичне узагальнення і вирішення наукового завдання, що полягає у формулюванні теоретично та практично обґрунтованих висновків щодо визначення правової природи, компетенції, складу, порядку формування, правових засад функціонування та юридичної сили документів Парламентської Асамблеї Ради Європи, а також особливостей міжнародно-правового співробітництва між Україною та ПАРЄ.

Отримані в процесі дослідження важливі теоретичні і практичні результати конкретизуються у таких положеннях.

1. Географічна Європа є осередком зародження і подальшого укріплення демократії та світового парламентаризму. Перші ідеї об'єднати Європу в рамках єдиної міжнародної організації з органом міжпарламентського співробітництва з'являються ще в другій третині XV ст. Тому створення саме на території географічної Європи Міжпарламентського союзу як першої у світі міжнародної парламентської організації, а згодом – міжнародних міжурядових організацій із парламентськими органами та їх подальший розвиток, є цілком закономірним. Інтенсифікація еволюції парламентаризму у практиці міжнародних організацій спостерігається в кінці XX – на початку XXI ст.

2. Становлення парламентської складової міжнародних організацій відбувається паралельно із розвитком та підвищенням ролі парламентської дипломатії, яку ми визначаємо як спеціальну форму міжнародно-правових відносин, що використовується у діяльності представників національних парламентів в рамках їх участі у міжнародних парламентських інституціях (а також в інших міжнародних форматах парламентської взаємодії) задля представництва та захисту інтересів своїх виборців на міжнародному рівні. Наразі парламентська дипломатія уособлює прогресивний вид взаємодії між державами, якому притаманна більша гнучкість та оперативність у порівнянні з іншими видами дипломатичних зносин.

3. У сучасних міжнародних відносинах продовжується процес розвитку парламентаризму, який відбувається вже не в межах окремо взятих

національних правопорядків, а на міжнародному рівні – всередині міжнародних парламентських організацій. Надаючи оцінку історичному аспекту розвитку міжнародних парламентських органів, можна з упевненістю констатувати, що на сьогоднішній день такі органи стали важливим засобом регулювання міжнародних відносин.

4. Рада Європи, створена у 1949 році як європейська міжнародна міждержавна організація, заснувала у своїй структурі першу в історії європейську міжпарламентську інституцію – Парламентську Асамблею.

5. У процесі своєї діяльності Парламентська Асамблея довела здатність змінюватися на вимогу сучасних потреб, проявила гнучкість та змогла адаптуватися до кардинальних змін, що відбулися в Європі та світі за останні десятиліття. Зокрема саме ПАРЄ розробила механізми для залучення постсоціалістичних країн Центральної та Східної Європи до спільноти держав – членів Ради Європи (спочатку через статус «спеціального гостя», а згодом – через статус члена цієї організації).

Отже, сучасний стан міжнародних відносин вимагає тісного міжнародно-правового співробітництва між всіма державами Європи. Завдяки своєму широкому представницькому складу, Парламентська Асамблея Ради Європи створює реальні можливості для вирішення нагальних і важливих питань загальноєвропейського і світового значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Parliamentary Assembly of the Council of Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Parliamentary_Assembly_of_the_Council_of_Europe
2. PACE creates a special committee for the election of judges to the European Court of Human Rights, 24/06/2014.
3. This number is fixed by article 26. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Parliamentary_Assembly_of_the_Council_of_Europe
4. "Members since 1949". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.assembly.coe.int.
5. Council of Europe". coe.int. Retrieved 10 June 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Parliamentary_Assembly_of_the_Council_of_Europe
6. "Rai News: le ultime notizie in tempo reale – news, attualità e aggiornamenti". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rainews24.rai.it.
7. Українська делегація оскаржила повноваження росіян у ПАРЄ. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2021/01/25/7118928/>
8. Україна ініціювала у ПАРЄ дебати щодо порушення Росією прав людини у Криму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2021/01/21/7118815/>
9. Співробітництво України в рамках Ради Європи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://coe.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/2554-cooperation>
10. Пр.
11. Формування міжнародної підтримки протидії російській агресії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fpp.com.ua/zagalna_info/formuvannya-mizhnarodnoyi-pidtrimki-protidiyi-rosijskij-agresiyi/